

Zkušební otázky ke státním závěrečným zkouškám

Navazující magisterské studium oboru 8104T001 Divadelní věda (akademický rok imatrikulace 2016/2017 a starší)

SZZk sestává ze tří částí: 1. teorie divadla, 2. dějiny divadla (světové nebo české divadlo) a 3. analýza divadelního představení, resp. inscenace. Studující táhnou po jedné otázce z teorie a dějin divadla, divadelní představení k analýze jim vybere zkušební komise na základě předloženého seznamu minimálně **30** zhlédnutých děl. Na písemnou přípravu mají studující 30 minut, stejná doba je vyčleněna i na samotné zkoušení (10 minut na každou část SZZk). K absolvování SZZk je zapotřebí uspět ve všech třech dílčích částech zkoušky.

Otázky

Teorie

1. Vyložte specifičnost divadla jako umění z hlediska časoprostorové determinace divadelního artefaktu. Pohovořte o teorii divadla jako prezentního umění.
2. Pohovořte o divadle jako performativním a interaktivním umění. Vyznačte, co míníme pojmem "performativní obrat" a jak chápete tělesnost divadla.
3. Vyložte pojem antropologie divadla, vymezte některé základní směry zkoumání divadelní antropologie.
4. Vyložte z teoretického hlediska společné rysy a rozdíly divadla a rozhlasu s důrazem na dramatické žánry.
5. Vyložte z teoretického hlediska společné rysy a rozdíly divadla a filmu. Pohovořte o problematice divadla v televizi a ve filmu, zamyslete se nad problematikou adaptace.
6. Charakterizujte předmět, metody a disciplíny divadelní vědy. Pojmenujte průniky s dalšími uměnovědnými disciplínami s důrazem na aktuálně řešené problémy oboru.

7. Osvětlete současné mediální koncepte divadla a uveďte jejich představitele.
8. Vyložte problematiku teorie herectví. Uveďte různé koncepte a některé významné teoretické práce.
9. Vyložte teorii dramatického textu. Uveďte, jak se proměňoval význam dramatického textu v inscenaci a některé teoretické práce k této problematice.
10. Vyložte teorii divadelního prostoru a uveďte některé koncepte teorie divadelního prostoru a scénografie.
11. Vyložte současné metody analýzy inscenačního díla.
12. Pohovořte o strukturalismu a poststrukturalismu v teoretickém myšlení o divadle.
13. Pohovořte o tendencích v současné teorii divadla. Charakterizujte jednotlivé okruhy zájmů teorie a uveďte některé významné teoretiky.
14. Osvětlete základní teze teorie teatrality a performativity, doložte je v příkladech a dílech současných světových teatrologů.
15. Vyložte proměnu dramatu a divadla v období postdramatického divadla.
16. Pohovořte o tendencích v současné divadelní historiografii, o proměnách metodologických konceptů, o současných výzkumných trendech a jejich institucionálním rámci.

Světové divadlo

1. Provedte nástin vývoje inscenační praxe v operním divadle od počátků opery jako uměleckého druhu až do současnosti.
2. Dramatika Antona Pavloviče Čechova ovlivnila podstatně ruské i české divadlo. Popište její význam.
3. Pohovořte o významu Richarda Wagnera pro vývoj moderního evropského divadla. Zahrňte do svého výkladu divadelníky z období první divadelní reformy, v jejichž tvorbě a myšlení se projevil Wagnerův vliv.
4. Charakterizujte divadelní program a inscenační experimenty v německém Bauhausu.

5. Charakterizujte divadelní reformy Adolpha Appii a Edwarda Gordona Craiga?
6. Zauvažujte o vlivu dramatiky Henrika Ibsena na moderní evropské drama.
7. Pohovořte o počátcích stylizovaného divadla v Rusku. Doložte jeho postupy na inscenační tvorbě Vsevoloda Mejercholda do roku 1917.
8. Vyložte, co v německém dramatu a divadle znamenal expresionismus.
9. Charakterizujte vliv metod Konstantina S. Stanislavského, Bertolta Brechta a Antonina Artauda na herectví 20. století.
10. Pohovořte o vývoji britského dramatu po druhé světové válce. Zhodnoťte Johna Osborna, Petera Shaffera, Harolda Pintera a dalších významných autorů v kontextu evropského divadla.
11. Nastiňte vývoj amerického dramatu v druhé polovině 20. století. Pohovořte o dramatech Tennessee Williamse, Arthura Millera a jejich inscenování na českých scénách.
12. Charakterizujte divadlo a drama v období padesátých a šedesátých let 20. století v Německu, Švýcarsku a Francii. Pohovořte o dokumentárním, existenciálním, absurdním dramatu, o vrcholných tragikomediích, uveďte dramatiky i některé divadelní tvůrce.
13. Popište podmínky vzniku off a off-off Broadway divadel a vysvětlete, jak se divadlo profilovalo v politických a společenských otázkách. Doložte své teze na příkladech z inscenační tvorby souboru Living Theatre.
14. Uveďte divadelní tvorbu Petera Brooka do kontextu vývoje světového divadla druhé poloviny 20. století. Charakterizujte a konkrétními příklady jednotlivá tvůrčí období.
15. Jedním z polských režisérů, kteří zasáhli do vývoje světového divadla, byl Jerzy Grotowski. Vyložte, v čem spočívala podstata a přínos jeho experimentů a připomeňte kontext polského divadla.
16. Popište činnost polského souboru Cricot 2 a Tadeusze Kantora a doložte jejich vliv na české divadlo sedmdesátých a osmdesátých let v oblasti happeningu, performance a studiových divadel.

17. Pohovořte o americkém avantgardním divadle a jeho vlivu na chápání prostoru, práce s loutkou, politické a sociální aspekty divadla (Open Theatre, Performance Group, Bread and Puppet a další). Vyložte přínos teoretika i praktika Richarda Schechnera.
18. Pohovořte o nástupu postmoderní a postdramatické divadelní tvorby v druhé polovině století. Charakterizujte její znaky, východiska, některé představitele.
19. Porovnejte divadelní prostor a scénografické postupy v období antiky a středověku. Zamyslete se nad jejich vlivem na moderní divadlo 20. století.
20. Popište vývoj divadelního prostoru a scénografie od renesance do konce baroka. Uveďte některé evropské reformátory divadelního prostoru tohoto období.
21. Významné změny prodělal divadelní prostor, scénografie a kostýmy v období romantismu a realismu. Vyložte jaké.
22. Charakterizujte postavení, podoby a funkce dramatického textu a postavení dramatika od antiky po klasicismus.
23. Vyložte, co je to improvizovaná komedie typů a uveďte příklady z dějin evropského divadla.
24. Vyložte, kdy, kde a z podnětu jaké význačné osobnosti se začala ustavovat dramaturgie jako svébytná umělecká funkce v rámci divadelní instituce?
25. Vyložte překladatelskou tradici Shakespearových dramát v českém divadle a zaměřte se na její proměnu v kontextu 20. století. Uveďte některé překladatele a významné inscenace.
26. Popište počátky a rozvoj oboru divadelní antropologie v kontextu práce Eugenia Barby, Petera Brooka, Jerzy Grotowského a dalších tvůrců.
27. Jak chápete pojem hraniční, nepravidelné, alternativní divadlo? Najděte příklady tohoto typu divadla ve druhé polovině 20. století v americkém a evropském kontextu.

České divadlo

1. Popište cestu českého divadla k realismu a naturalismu. Jmenujte zásadní zahraniční podněty.

2. Charakterizujte scénografické postupy a uveďte některé období Prozatímního divadla a Národního divadla v Praze do konce 19. století.
3. Vyložte, jaké místo v české divadelní kultuře 19. století měla česká opera.
4. Charakterizujte, jak se v českém divadelním kontextu odrazily inspirativní impulzy Moskevského uměleckého divadla Konstantina S. Stanislavského a Maxe Reinhardta. Demonstrujte na tvorbě osobností, které tyto impulzy v českém divadle rozvíjely.
5. Charakterizujte historickou tradici kabaretního herectví a popište interpretační styl v českých kabaretech a avantgardních scénách první poloviny 20. století. Uveďte výrazné herecké osobnosti a jejich tvorbu.
6. Charakterizujte zahraniční východiska české meziválečné avantgardy. Shrňte význam Jindřicha Honzla jako nejdůležitějšího prostředníka těchto vlivů v českém avantgardním divadle.
7. Objasněte, jakým způsobem se české divadlo zapojilo do protifašistického boje. Uveďte na konkrétních příkladech z oblasti dramatu a inscenační tvorby.
8. Charakterizujte českou scénografii první poloviny 20. století a uveďte osobnosti, v jejichž díle se odrážely avantgardní tendence českého divadla.
9. Představte režijní koncepce v českém divadle druhé poloviny 20. století, charakterizujte jednotlivé proudy v souvislosti s dobovým kontextem i jejich historickými východisky. Ke každému přiřaďte konkrétní tvůrce a jejich tvorbu.
10. Vysvětlete pojmy autorské a osobnostní herectví v souvislosti s autorskými a studiovými scénami v českém divadle sedmdesátých a osmdesátých let 20. století. Uveďte na příkladech konkrétních osobností.
11. Vyložte, v čem se lišila dramaturgická praxe v tzv. kamenných divadlech a studiových divadlech v českém divadelním kontextu sedmdesátých a osmdesátých let 20. století. Jak rozumíte pojmu nepravidelná dramaturgie a nepravidelný prostor? Demonstrujte na konkrétních příkladech.
12. Politická satira v dějinách českého divadla 20. století – jako žánrová forma a jako občanský protest v totalitní politické struktuře; přibližte historická východiska, podoby, představitele a jejich osudy.

13. Charakterizujte žánr muzikálu v českém divadle po roce 1945 do současnosti. Uveďte jeho historická východiska, současné tvůrce a projekty.
14. Charakterizujte intermediální tendence současného českého divadla, přibližte jejich východiska v historické tradici a představte současné osobnosti a soubory.
15. Vymezte na pozadí evropského vývoje fenomén tzv. cool dramatiky v českém prostředí devadesátých let 20. století. Doložte na komparaci témat a dramatických textů a uveďte konkrétní tvůrce a díla.
16. Charakterizujte vývojové tendence české scénografie v druhé polovině 20. století. Demonstrujte na tvorbě konkrétních osobností a divadel.
17. Charakterizujte proměny české operně inscenační praxe v souvislosti s nástupem postmoderní (činoherní) režie (režisérů) devadesátých let 20. století a demonstrujte na konkrétních příkladech.
18. Objasněte historickou tradici českého loutkového divadla, charakterizujte jeho vývojové tendence od počátků do první poloviny 20. století, demonstrujte na proměně repertoáru a tvorbě výrazných osobností.
19. Charakterizujte proměnu českého loutkového divadla od šedesátých. let 20. století, včetně dramaturgie, typu loutek, scénografie a vztahu loutky a animátora/herce. Demonstrujte na příkladu konkrétního souboru a jeho tvorby.
20. Vysvětlete pojem divadlo třetího druhu a teoreticky vymezte jeho hlavní znaky. Charakterizujte základní tvůrčí postupy v současném českém loutkovém divadle a demonstrujte na příkladu vybraného souboru a jeho tvorby.
21. Pohovořte o tradici české pantomimy a popište její vývojové trendy od konce druhé světové války; zmiňte důležité představitele. Vymezte pojem nonverbální divadlo a s důrazem na období po roce 1989 popište jeho současné podoby.
22. Pohovořte o českých divadelních režisérech, kteří se výrazně zapsali v oblasti filmové tvorby.
23. Nastiňte problematiku divadelních adaptací v českém divadle 20. století.

24. Charakterizujte počátky českého rozhlasového slovesného vysílání a doložte na příkladu konkrétních osobností a jejich tvorby, jak se postupně formovaly teoretické principy rozhlasové specifičnosti v souvislosti s původní rozhlasovou inscenací.
25. Charakterizujte období šedesátých let 20. století v rozhlasové dramatické tvorbě a sledujte společné vazby s dobovým vývojem českého divadla, včetně dramatiky a jejích témat. Demonstrujte na konkrétních příkladech rozhlasové dramatické tvorby.
26. Vymezte specifika rozhlasové tvorby a demonstrujte je na příkladu rozhlasové adaptace dramatického textu. Využijte k charakteristice některých českých rozhlasových tvůrců.
27. Charakterizujte proměnu české dramatické tvorby po roce 1989 a uveďte, jak ovlivnila inscenační praxi. Konkretizujte na příkladech.
28. Charakterizujte proměnu české divadelní kultury po roce 1989 z hlediska provozního, uměleckého i společenského. Zaměřte se na proměnu tradičního vnímání divadla a s tím související proměnu divadelní sítě. Pokuste se o typologii současného divadla.

Analýza a seznam zhlédnutých představení

Studující zkušební komisi předkládají vytištěný seznam zhlédnutých představení, který slouží jako základ pro zadání analytické otázky. V ideálním případě by měl být seznam sestavován již smyšlenkou na to, že kterýkoliv z uvedených titulů může být zvolen jako předmět analýzy. Pravidlem je, že pokud si studující táhnou otázku z dějin světového divadla, k analýze jim je přidělena česká produkce a naopak. Samotný výběr analytického přístupu nebo metody je individuální volbou každého studenta či studentky. Před zahájením zkoušení je třeba analytickou metodu specifikovat zkušební komisi.

Seznam by měl být vypracován na základě následujících pokynů:

- Seznam obsahuje alespoň 30 titulů.
- Seznam obsahuje pouze živě shlédnutá představení, ne záznamy.
- Představení a záznamy by měly být řazeny buď chronologicky dle data uvedení, nebo abecedně dle prvního písmena českého názvu.
- K zápisu produkcí doporučujeme dodržet následující formu: český název (rok uvedení, režie/choreografie, divadlo či soubor, případně další informace o uvedení).

Příklad:

Displacement (2016, ch. Mithkal Alzghair, Compagnie Hek-Ma, viděno na festivalu 4+4 dny v pohybu, 2018).

Mýcení (2018, r. Jan Mikulášek, Divadlo Na zábradlí).

Nedostatečný nebo nedůsledně zpracovaný seznam zhlédnutých představení může být důvodem k nepřipuštění k SZZk.